

Seminarski rad iz Računarske Inteligencije

Prepoznavanje cifara upotrebom neuronskih mreža

Stefan Stevović 151/2015
Đorđe Vučković 31/2015

SADRŽAJ:

1. Uvod

2. Opis problema

3. Opis rešenja

3.1. Treniranje

3.2. Testiranje

4. Upoređivanje

5. Upotreba programa

6. Zaključak

7. Literatura

UVOD

Seminarski rad se zasniva na problemu prepoznavanja cifara sa slika korišćenjem konvolutivnih neuronskih mreža (CNN – Convolutional Neural Network). CNN sačinjava jedan ili više konvolucionih slojeva i opciono jedan ili više potpuno povezanih (Dense) slojeva, koji se mogu sresti u konvolutivnim višeslojnim neuronskim mrežama. CNN su projektovane tako da prednost postižu u radu sa 2D strukturama, kao što su slike ili ulazi poput govornog signala.

Za izradu projekta smo koristili MNIST bazu podataka, koja se sastoji od 60.000 slika za treniranje i 10.000 slika za testiranje preciznosti modela. Uz MNIST bazu podataka za pisanje samog projekta koristili smo programski jezik Python 2.7, biblioteku Numpy koja nam je služila za brzu linearnu algebru, kao i biblioteke Matplotlib, PIL i cv2 koje su nam služile za rad sa slikama, pre svega u testiranju modela sa slikama koje smo mi napravili. Što se tiče API-ja korišćen je KERAS koji predstavlja API za neuronske mreže visokog nivoa i koji je sposoban da radi na TensorFlow, Python biblioteci otvorenog koda koju je razvio Google Brain za potrebe deep learning-a.

Neuronske mreže predstavljaju širok pojam i njihovo polje delovanja je jako široko, ovaj problem koji smo mi obradili je samo deo svega onog sto neuronskim mrežama može da se predstavi. Postoji više načina da se ovaj problem predstavi i reši ali svaki od njih ima skoro pa isti sastav uz neznatne izmene. Čitav posao se deli u nekoliko celina:

- 1) Odabir okruženja
- 2) Priprema baze podataka
- 3) Izgradnja mreže
- 4) Kompajliranje i trening podataka
- 5) Testiranje i ocenjivanje performansi modela

Ovih 5, gore navedenih stavki predstavlja kostur rešavanja ovog problema. Postoje različiti načini da se svaki od ovih stavki implementira i izabere. To predstavlja glavni zadatak svakog ko želi da se bavi ovim problemom.

OPIS REŠENJA

Ovaj problem je razložen na dva dela. Prvi obuhvata proces treniranja mreže i čuvanja naučenog modela. Drugi deo obuhvata proces testiranja, odnosno učitavanja proizvoljne slike, njenu obradu i primenu modela na datu sliku.

Treniranje modela:

Naš model se sastoji od 60.000 slika za treniranje. Međutim, koristeći “ImageDataGenerator” uspeali smo da “razmrdamo” naše podatke tako što smo svaku sliku rotirali za slučajni broj stepeni od 0 do 10 u oba smera, zumirali za proizvoljnu vrednost od 0 do 0.1, pomerili horizontalno, pa zatim vertikalno za slučajnu vrednost od 0 do 0.1 u oba smera. Time smo dobili znatno raznovrsniju bazu podataka. Podatke proširujemo zbog naloga datih na sledećim slikama, gde vidimo da postoje veliki problemi sa prepoznavanjem sličnih cifara (pogledati prvu sliku gde su 1 i 7 pisani maltene isto).

U

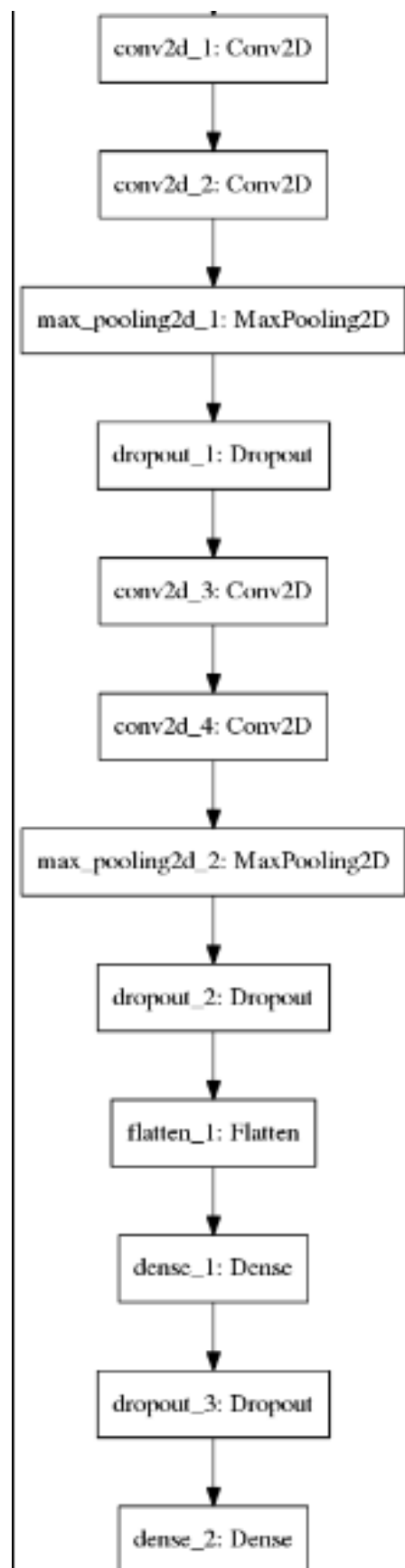
našem modelu smo koristili, redom, dva “Conv2D” sloja sa po 32 filtera, oba sa matricom veličine 5x5 i “relu” aktivacionom funkcijom. Zatim sledi jedan “MaxPool2D” sloj sa 2x2 matricom.

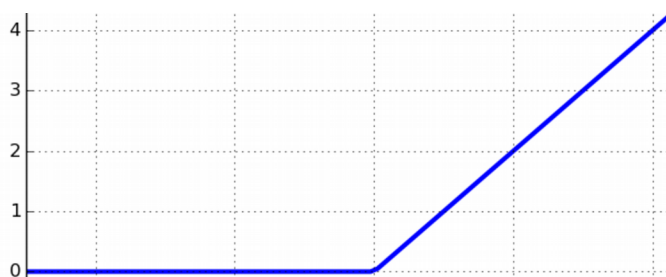
Nakon njih slede dva nova “Conv2D” sloja sa po 64 filtera, oba sa matricom veličine 3x3 i “relu” aktivacionom funkcijom, pa nakon njih jos jedan “MaxPool2D” sa veličinom matrice 2x2.

Nakon toga sledi sloj “Flatten” koji služi za povezivanje “Conv2D” slojeva sa “Dense” slojevima.

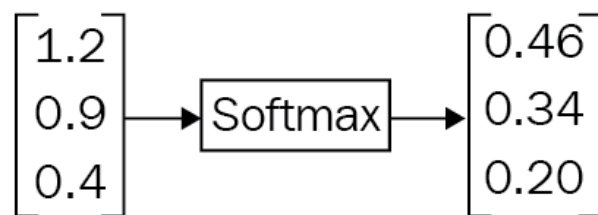
Na kraju konvolutivnog modela gotovo uvek stoje “Dense” slojevi, kod kojih važi pravilo da je svaki čvor novog sloja povezan sa svakim čvorom prethodnog sloja. Prvi sloj je veličine 256, a drugi 10, jer na izlazu imamo 10 mogućnosti, tj. 10 različitih cifara. Kod prvog “Dense” sloja smo koristili “relu” aktivacionu funkciju, a kod drugog, poslednjeg sloja u mrezi, smo koristili “softmax” aktivacionu funkciju. “Softmax” je karakteristična po tome sto je suma svih elemenata na izlazu jednaka 1, tako da ćemo na izlazu dobiti neki niz [0.1 0 0 0 0 0.1 0 0 0 0.8] i to znači da je našoj slici broj 9.

Keras sadrži metod “plot_model” koji nam omogućava da vidimo sliku našeg modela. On izleda ovako:

ActivationFunction 1: ReLU - rectified linear unit

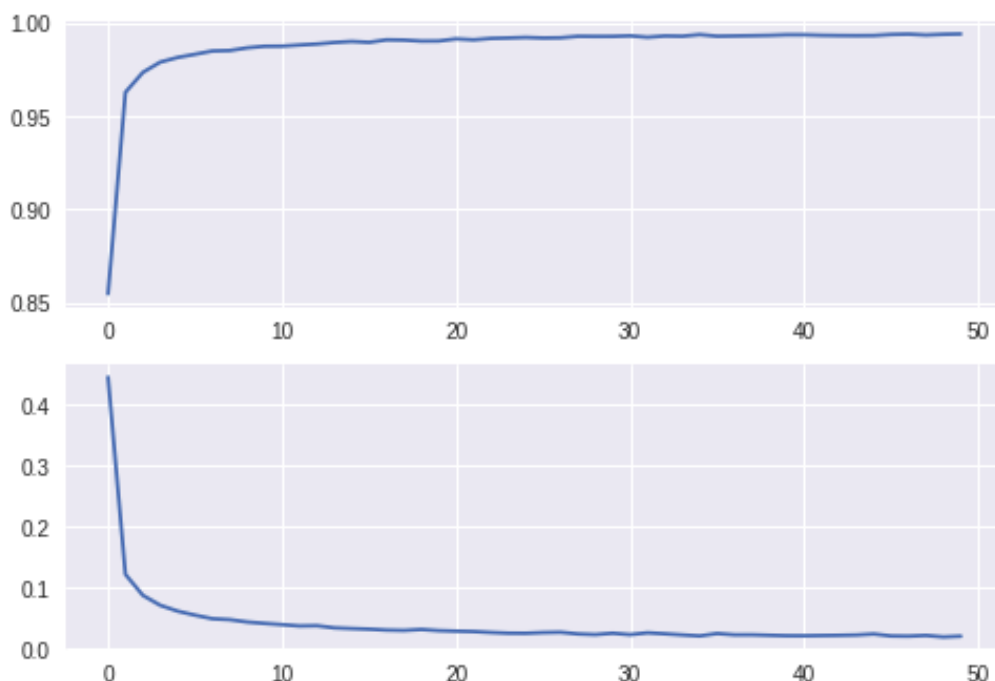

ActivationFunction 2: Softmax

Što se tiče samog treniranja modela, koristili smo Google-ov server, tačnije “Colaboratory”. Od opcija smo definisali da se prevodi kod za Python 2.7 i da se pri treniranju koristi “GPU” koji generalno daje mnogo bolje performanse. Nakon ovih podešavanja, na tom serveru je jedna epoha trajala oko dvadesetak sekundi.

Nakon treniranja modela, model smo sačuvali na Google Drive-u da bismo ga kasnije odatle preuzeli i koristili prilikom testiranja modela.

```
('Test loss:', 0.014179923707716943)
('Test accuracy:', 0.9966)
```


('X_train shape:', (60000, 28, 28, 1))

Layer (type)	Output Shape	Param #
conv2d_1 (Conv2D)	(None, 28, 28, 32)	832
conv2d_2 (Conv2D)	(None, 28, 28, 32)	25632
max_pooling2d_1 (MaxPooling2D)	(None, 14, 14, 32)	0
dropout_1 (Dropout)	(None, 14, 14, 32)	0
conv2d_3 (Conv2D)	(None, 14, 14, 64)	18496
conv2d_4 (Conv2D)	(None, 14, 14, 64)	36928
max_pooling2d_2 (MaxPooling2D)	(None, 7, 7, 64)	0
dropout_2 (Dropout)	(None, 7, 7, 64)	0
flatten_1 (Flatten)	(None, 3136)	0
dense_1 (Dense)	(None, 256)	803072
dropout_3 (Dropout)	(None, 256)	0
dense_2 (Dense)	(None, 10)	2570

Total params: 887,530

Trainable params: 887,530

Non-trainable params: 0

Epoch 37/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0236 - acc: 0.9929

Epoch 38/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0237 - acc: 0.9931

Epoch 39/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0229 - acc: 0.9933

Epoch 40/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0222 - acc: 0.9936

Epoch 41/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0221 - acc: 0.9936

Epoch 42/50

468/468 [=====] - 20s 44ms/step - loss: 0.0224 - acc: 0.9933

Epoch 43/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0228 - acc: 0.9932

Epoch 44/50

468/468 [=====] - 20s 43ms/step - loss: 0.0233 - acc: 0.9931

Epoch 45/50

468/468 [=====] - 21s 45ms/step - loss: 0.0250 - acc: 0.9932

Epoch 46/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0217 - acc: 0.9937

Epoch 47/50

468/468 [=====] - 20s 44ms/step - loss: 0.0214 - acc: 0.9939

Epoch 48/50

468/468 [=====] - 20s 44ms/step - loss: 0.0226 - acc: 0.9934

Epoch 49/50

468/468 [=====] - 21s 44ms/step - loss: 0.0202 - acc: 0.9938

Epoch 50/50

468/468 [=====] - 20s 44ms/step - loss: 0.0215 - acc: 0.9940

Testiranje modela:

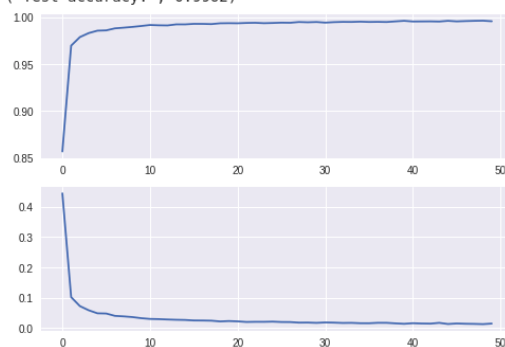
Prilikom testiranja modela, prva stvar koju je potrebno uraditi jeste učitavanje samog modela kog smo sačuvali nakon procesa treniranja. Nakon toga sledi učitavanje slike na koju želimo da primenimo učitani model. Nakon učitavanja slike, sledi binarizacija, gde slike definišemo tako da cifre budu ispisane belom bojom na crnoj pozadini. Svaki piksel ima vrednost od 0 do 255, a naš prag za binarizaciju je 128. To znači da će svaki piksel koji ima vrednost manju od 128 biti obojen u crno, a svaki piksel koji ima vrednost veću od 128 biti obojen u belo.

Nakon binarizacije sledi promena veličine same slike jer naš model prima samo one slike koje su veličine 28x28 piksela.

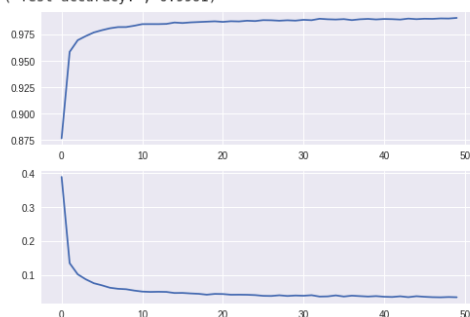
UPOREĐIVANJE MREŽA

Što se tiče modifikacija naše mreže, mnogo eksperimentisali. Kod ove mreže smo imali zaista lepe rezultate na našim slikama i nismo želeli da menjamo bilo šta. Neke modifikacije koje su tu bile su da smo dodali još jedan Dense sloj na izlazu, tako da smo imali 3 Dense sloja sa 1024, 256 i 10 čvorova. Druga modifikacija je bila ta da smo uklonili poslednja 2 Conv2D sloja i MaxPool2D sloj. Međutim, u sva tri slučaja je preciznost bila negde oko 0.99, a greška oko 0.25.

```
Epoch 49/50
468/468 [=====] - 20s 44ms/step - loss: 0.0127 - acc: 0.9962
Epoch 50/50
468/468 [=====] - 20s 44ms/step - loss: 0.0147 - acc: 0.9956
10000/10000 [=====] - 1s 137us/step
('Test loss:', 0.015614559133664762)
('Test accuracy:', 0.9962)
```



```
Epoch 47/50
468/468 [=====] - 19s 40ms/step - loss: 0.0348 - acc: 0.9898
Epoch 48/50
468/468 [=====] - 19s 40ms/step - loss: 0.0343 - acc: 0.9902
Epoch 49/50
468/468 [=====] - 19s 40ms/step - loss: 0.0352 - acc: 0.9902
Epoch 50/50
468/468 [=====] - 19s 40ms/step - loss: 0.0345 - acc: 0.9907
10000/10000 [=====] - 1s 112us/step
('Test loss:', 0.012427640123973197)
('Test accuracy:', 0.9961)
```


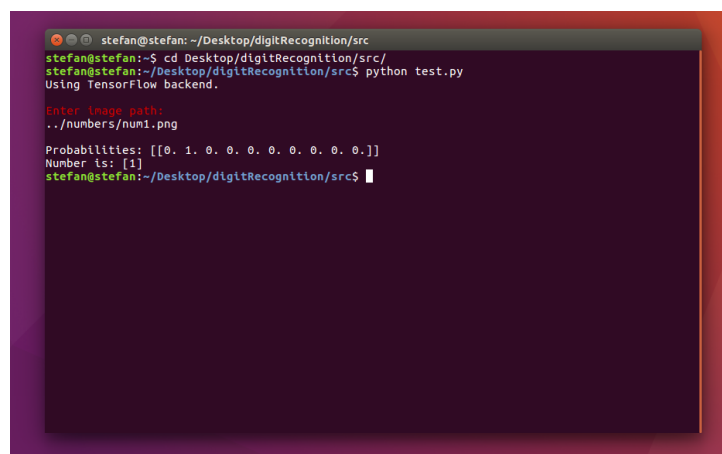
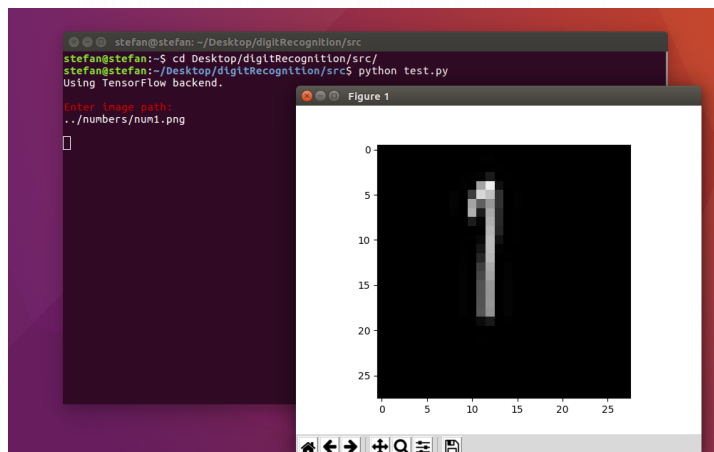
UPOTREBA PROGRAMA

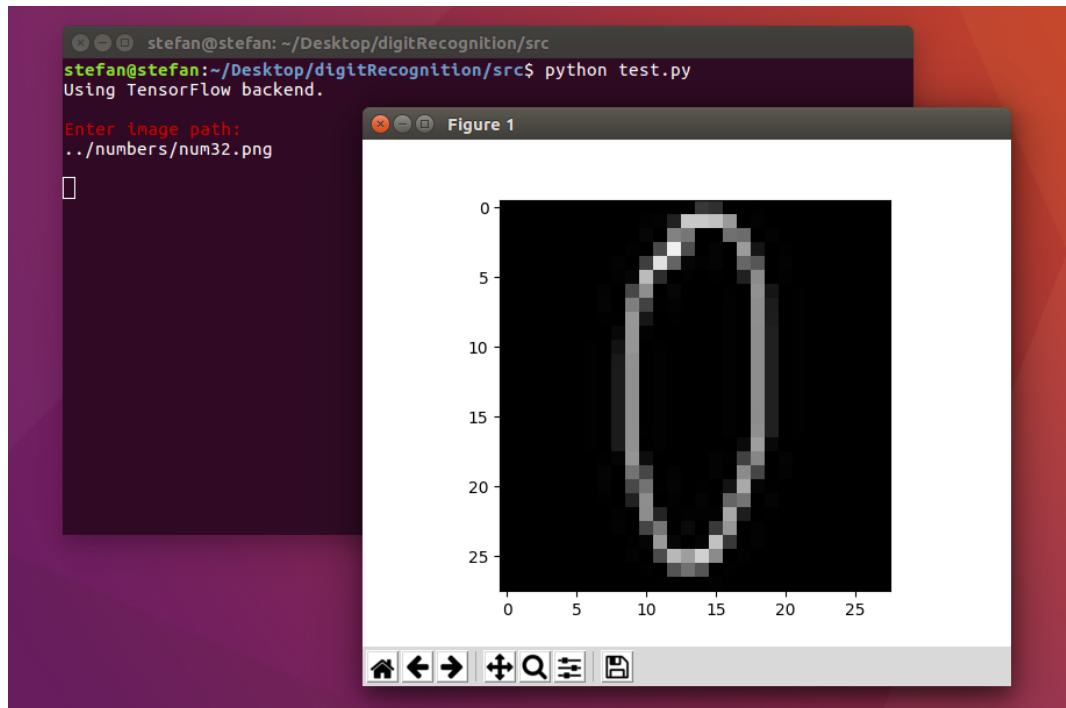
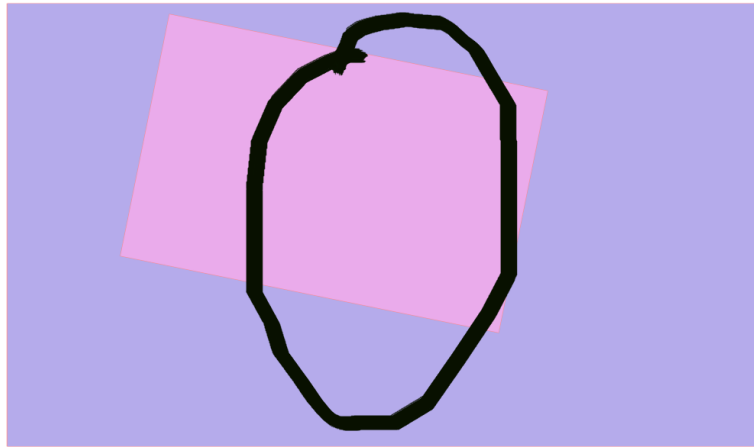
Da bismo kreirali naš model potrebno je pokrenuti program “training.py”. Nakon treniranja mreže dobićemo model “best_model.h5”.

Mi smo definisali dva načina na koji je moguće testirati podatke. Prvi način je definisan specijalno za potrebe odbrane projekta. On podrazumeva obradu svih slika odjednom koji se nalaze u direktorijumu “numbers”. U suštini, ideja je potpuno ista kao kod testiranja pojedinačnih instanci (slika), samo što imamo jednu for petlju koja obilazi sve slike unutar foldera i primenjuje model na svaku od njih bez prikazivanja same slike radi uštede vremena.

Drugi način je unošenje putanje do slike koju je potrebno obraditi i to je standardni način testiranja algoritma koji bi korisnik trebao da koristi. Kada pokrenemo “test.py”, izlazi nam tekst koji nam kaže da unesemo putanju do slike. Nakon toga, prvo će nam se prikazati binarizovana slika koju smo učitali. Izlaskom iz slike, učitana slika se dalje obrađuje i u terminalu nam se ispisuje predviđanje modela.

1


```
stefan@stefan: ~/Desktop/digitRecognition/src
stefan@stefan:~/Desktop/digitRecognition/src$ python test.py
Using TensorFlow backend.

Enter image path:
../numbers/num32.png

Probabilities: [[1. 0. 0. 0. 0. 0. 0. 0. 0. 0.]]
Number is: [0]
stefan@stefan:~/Desktop/digitRecognition/src$
```

ZAKLJUČAK

Preciznost modela neuronske mreže zavisi od podešavanja parametara samog modela poput broja epoha, slojeva, čvorova u slojevima, funkcije gubitka itd. Model koji smo mi dobili nije najbolji mogući, jer se pronalaženjem odgovarajućih vrednosti ovih parametara može dobiti model koji je za bolji od našeg, ali sa preciznošću od oko 0.98 naš model je sasvim dobar.

Što se tiče samog unapređivanja algoritma, korisno bi bilo doraditi program tako da prepoznaje više od jedne cifre na nekoj slici. Za to je, pored malo bolje istreniranog modela od ključne važnosti preprocesiranje slika. Pod tim preprocesiranjem se najviše misli na primene različitih naprednih metoda za binarizaciju slika, otklanjanje šuma itd. Sve te navedene stvari se tiču rada sa slikama i nisu deo ovog projekta.

LITERATURA

[1] Neural networks, Christos Stergiou and Dimitrios Siganos

[2] Neural Networks and Deep Learning, Michael Nielsen

[3] Materijali sa predavanja profesora Aleksandra Kartelja, Matematički fakultet Beograd

[4] The MNIST database of handwritten digits, Yann LeCun and Corina Cortes and Christopher J.C. Burges